

Havnin fær ikki fleiri barnaansingarpláss

– Sambært figgjarlógaruppskotinum hjá landsstýrinum, so er eingin møguleiki hjá Tórshavnar kommunu at útvega 127 nýggj barnaansingarpláss í komandi ári, sigur Kristian Magnussen, sum hevur sett Helenu Dam á Neystabø fyrispurning um

EIRIKUR LINDENSKOV

– Tórshavnar kommunu hevur ongan kjans at bjóða fram tey 127 nýggju ansingarplássini, sum ætlanir eru um at hava klár komandi ár.

Hetta er greiða niðurstøðan hjá Kristiani Magnussen, tingmanni, sum í lögtinginum hevur sett fram fyrispurning til Helenu Dam á Neystabø, landsstýriskonu í almannamálum.

– Landsstýrið hevur ikki sett av neyðugu pengarnar á figgjarlógini, sum tað hevur bundið seg til, sigur hann, og setur tí fram fimm fyrispurningar:

– Hvat ætla landsstýrið at gera fyri at nøkta tørvinn á barnaansingarplássum, nú tað visir seg, at tann jättan, ið landsstýrið ætla at seta av til barnaansing á komandi figgjarlóg ikki er nóg stór til, at tær umsóknir, ið landsstýrið hevur liggjandi um nýggj ansingartilboð, kunnu jättast?

Kristian Magnussen vil eisini hava hana at greiða tinginum frá, hvussu nógvar umsóknir um góðkenning og figgjarligan stuðul til

nýggj ansingarpláss landsstýrið hevur liggjandi, og hvussu nógvar av hesum landsstýrið kann jätta við tí upphædd, ið landsstýrið skjýtur upp at seta av á figgjarlógini komandi ár?

Kristian magnussen spyr eisini, um landsstýrið ikki metir seg at hava skyldu at nøkta verandi tørv á ansingartilboðum, sum fylgja av, at útreiðslubýtið millum land og kommunur varð broytt fyri 1998 og 1999 fyri at nøkta tørvinn.

Eisini vil hann hava Helenu Dam á Neystabø at siga, hvørjar tankar landsstýrið hevur um, at foreldur ikki sleppa til arbeiðis vegna vantandi barnaansing, samstundis sum at landsstýrið tosar um at økja um innløgurnar í samfelagnum.

At enda vil lögtingsmaðurin hava landsstýriskonuna at siga, um landsstýrið hevur nakrar ætlanir um framvirk at tryggja teimum børnum, ið hava tørv á ansingartilboð, og um so er, hvørjar hesar ætlanir eru.

Kommunurnar skulu gjalda meira
Kristian Magnussen sigur,

at seinastu mongu árinu hevur verið trupult og eisini ógjørlegt hjá nógvum foreldrum at fáa nøktandi barnaansingartilboð, og hóast fleiri kommunur seinastu árinu hava sett meiri penging av til barnaansing, hevur tað verið trupult at fáa landsstýrið at jätta sín part av rakstrinum.

– Tá tað ikki var møguligt at fáa neyðugu jättanina setta á figgjarlógina fyri 1998, soleiðis at landsstýrið kundi jätta tær umsóknir, ið tað hevði liggjandi, skjeyt eg upp at broyta útreiðslubýtið millum land og kommunur soleiðis, at kommunuparturin av rakstrarútreiðslunum vaks úr 30% upp í 35%, og at landskassans partur minkaði samsvarandi, sigur Kristian Magnussen, sum tá var landsstýrismaður í heilsu- og almannamálum.

Hann sigur, at hetta fór at gera landskassans part av útreiðslunum góðar 5 mió krónur biligari og kommunun part samsvarandi dýrari.

Bert galda í 98 og 99
– Endamálið var fyrst og fremst at nýta henda pening

til at jätta tær umsóknir, ið landsstýrið hevði liggjandi. Við øðrum orðum komu kommunurnar sostatt sjávarar at figgja øktu ansingartilboðini, sigur Kristian Magnussen.

Hóast kommunurnar mótmæltu hesi ætlan, ið kom at áleggja teimum størri figgjarligar byrðar, so varð uppskotið samtykt í lögtinginum, tó við tí avmarking, at broytt útreiðslubýti bert var galdandi fyri 1998 og 1999.

– Henda avmarking varð gjørd eftir ynski kommununnar, ið førdu fram, at álitið um framtíðar kommunubýgnaðin tá var liðugt, og at figgjarligu viðurskiptin millum land og kommunur tá skuldu takast til viðgerðar.

Endamálið var at nøkta tørvinn á ansing

Undir viðgerðini av uppskotinum varð ført fram, bæði munliga og í viðmerkingum til lógarruppskotið, at endamálið við uppskotinum var at nýta part av tí sparing, ið landskassin fekk, til at nøkta tørvinn á barnaansing.

– Fleiri lögtingslimið, bæði í samgongu og í andstöðu, vóru sera ivasamir, um teir fóru at atkvøða fyri uppskotinum, tí uppskotið álegði kommununum fleiri útreiðslur, sigur Kristian Magnussen.

– Høvuðsorsøkin til at málið varð samtykt í lögtinginum var, at peningurin skuldi nýtast til at nøkta tørvinn á barnaansingarplássum, sigur hann.

Landsstýrið hevur gloymt lyftið
Síðani hendi tað, at komm-

Landsstýrið hevur ikki hildið lyftið, sum givið varð kommununum, sigur Kristian Magnussen

unurnar, ið høvdu umsóknir um fleiri ansingartilboð, fingi hesi jättað av landsstýrinum.

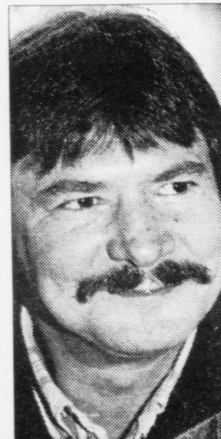
– Nú sær út til, at landsstýrið longu hevur gloymt tað lyfti, ið varð givið kommunum, tí peningurin, ið er settur av til landskassans part av barnaansingarútreiðslunum komandi ár, ikki røkkur til tær umsóknir, ið landsstýrið hevur liggjandi, sigur fyrrverandi landsstýrismaðurin á økinum, Kristian Magnussen. Hann visir á, at eitt nú Tórshavnar kommunu hevur søkt um góðkenning og rakstrarjättan av landskassans parti til 127 nýggj stovnspláss.

– Sum landsstýrisins støða er nú, verður neyvan møguligt hjá Tórshavnar kommunu at fara undir ætlaðu barnaansingina í nýggja býlingshúsinum Inni á Gøtu, í Sjóneikarhúsinum og í útbýgdum býlingshúsinum. Harafurta sigur landsstýrið seg í figgjarlógarruppskotinum hava umsóknir liggjandi frá 11 øðrum kommunum.

Kommunurnar kunnu ikki lita á landsstýrið

Kristian Magnussen sigur, at tað fer neyvan at økja um áhugan hjá kommunum at gera avtalur við landsstýrið, tá tær ikki kunnu rokna við tí, ið landsstýrið sigur seg ætla. Eisini kann tað fáa figgjarligar fylgjur fyri kommunur, ið gera fløgur í nýggj stovnspláss, um landsstýrið ikki viðurkennir sín part av ábyrgðini fyri at fáa hesar stovnar latnar upp.

– Somuleiðis má tað kennast hugstoytt hjá teimum foreldrum, ið ynskja at vera á arbeiðsmarknaðinum, at landsstýrið við vantið raðfesting og vilja ikki tryggja teimum hendan møguleika. Tað er somuleiðis undrunarvert, at

Kristian Magnussen, lögtingsmaður

landsstýrið, ið sigur seg arbeiða fyri at avloysa blokkstuðulin við øðrum innløgum, beinleiðis er ein forðan fyri, at foreldur kunnu fara til arbeiðs, heldur Kristian Magnussen.

Hann heldur eisini støðu landsstýrisins vera marghættliga, tá hugsað verður um, at rakstrarútreiðslan á lögtingsfiggjarlógini til barnaansing er útreiðslu-neutral fyri landskassin.

– Sum er rinda foreldrini 30% og landskassin og kommunurnar 35% hvør av rakstrinum. Uml. 90% av samlaðu rakstrarútreiðslunum fer til at lona starvsfólki. Hesi rinda skatt av lønini, umframt at tann peningur, ið tey hava eftir, fer í umfar í samfelagnum og tískil økir um skatta- og avgjaldsinnløg landskassans, sigur Kristian Magnussen.

Hann leggur afturat, at afturat hesum koma fleiri fólk í vinnu, sum í dag møguliga ferða forsyrgd av tí almenna, tí tey eru arbeiðsleys.

Tingið samtykti friggjadagin, at landsstýriskonan skal svara fyrispurninginum.

Nú ber til at fáa kannað kolesterol og blóðtrýst

Hósdagin og friggjadagin skipar Hjartafelagið fyri blóðtrýst- og kolesterolkanningum í Tórshavn har øll kunnu vera við. Mikukvøldið verða fyrilestrar í veitsluhøllini á Landssjúkrahúsinum

Hjartafelagið er felag, ið m.a. hevur til endamáls at geva fólki í Føroyum leiðbeining um at liva soleiðis, at sjúkur sum eitt nú æðrakálking gera sum minst um seg. Hetta tí at sjúkur í hjarta og blóðrenslis gerast alt vanligari - eisini her í Føroyum.

Fleiri doyggja

Til dømis er hjartasjúka orsakað av æðrakálking tíverri so vanlig í okkara samfelag, eins og í øllum vesturheiminum, at meira enn helvtin av teimum monnum, sum doyggja 40-60 ára gamlir, doyggja av

hesi sjúku. Sjúkan visir seg sjáldan fyrr enn um 40 ár aldur.

Hjá fólki undir 50 ár er lutfallið millum kynini soleiðis, at átta mannfólk gerast sjúk fyri hvørt konufólk, og ikki fyrr enn umleið 65 ára aldurin er tituleikin tann sami hjá báðum kynum.

Mannfólk gerast við øðrum øðrum sjúk av æðrakálking fyrr enn konufólk. Hjá konufólki kemur sjúkan sjáldan fyrr enn um 50 ára aldurin, t.v.s. ikki fyrr enn eftir skiftið (klimakterið).

Varandi brek

Sum nevnt doyggja nógvar

fólk í besta aldri av hesi sjúku og tey, ið koma undan, verða brekað á ymsan hátt restina av lívinum. Í nógvum førum ber til at bota um fylgjurnar av æðrakálking við heilivági ella skurðviðgerð, men brekini lekjast ikki aftur.

Við tí, sum vit vita nú um hesa og aðrar sjúkur, mugu vit royna at fyribjrgja teimum, og tað krevur at vit øll fáa kunneleika um sjúkurnar og nýta hesa vitan við skili og ábyrgd. Vit vita enn ikki um veruligu orsøkurnar til allar sjúkur, men vit vita, at ávísar umstøður vaksu um vandanum fyri at fáa tær.

Tiltøk í Havn – almennir fyrilestrar

Og hesar umstøður roynir Hjartafelagið at greiða frá á ymsan hátt. M.a. við fyrilestrum og við kanningum av blóðtrýsti o.ø. Felagið hevur skipað fyri fleiri slíkum tiltøkum kring landið. Byrjað varð í Tórshavn í 1988 og nú, tíggju ár seinni, verður so aftur serstakt tiltak í Havn

Mikukvøldið 28. oktober klokkan 19.30 halda Heðin Thomsen, yvirlektari, og Mariann Patursson, kost- og heilsu- og fysioterapeutur, eisini at greiða frá um venjing og rørslu hjá fólki við hjartatrupulleikum.

Aftaná fyrilestrarnar verður høvi hjá fólki at seta fyrilesarunum spurningar.

Blóðtrýsmátningar fyri øll

Hósdagin 29. og friggjadagin 30. oktober skipar Hjartafelagið so fyri tiltaki í Veitsluhøllini á Landssjúkrahúsinum har øll, ið hava hug til tess, kunnu fáa mált

blóðtrýst umframt kolesterol- og sukurinnihald í blóðinum.

Eisini verða kostrágevar at hitta og víst verða dømi um hvussu kostsamanseting kann vera, um ein leggur dent á heilsugóðan kost. Somuleiðis verður høvi at tosa við fysioterapeut um eitt nú venjing, afturvenjing, rørslu og motión.

Tað eru fólk úr Hjartafelagnum og frá heilsuverknum, ið nýta frítt sína at gera hesar kanningar.

Øll eru vælkomin at vera við í kanningunum, og er í hesum viðfangi opið í veitsluhøllini frá klokkan 10 fyrrapart til klokkan 18. Í samband við tiltakið verður kaffeteriað á Landssjúkrahúsinum opið.